

Tordenskjolds 318 års Fødselsdag

Hr. Borgmester, kære gæster, gode Fladstrandere.

Stout står han der og skuer ud over byen og havet, søhelten, højt hævet over os forbipasserende som lidt forsigtigt og ærbødigt beskuer ham medens vi går forbi.

Men hvem var han egentlig, denne bredskuldrede, stærkbenede men uregerlige og ukonventionelle norske knægt som for 304 år siden antagelig gik i land her, ikke lang fra hvor vi står, efter han kort forinden angiveligt var rømmet fra hjemmet i Trondhjem. Vi kender alle de mange myter og historier om drengen og søofficeren Peter Jantsen Wessel. Historierne om hans indsats i Dynekilen, ved Marstrand og Gøteborg vidner om hans personlige og ledelsesmæssige mod, snarrådighed og manglende respekt for konventioner. Og myterne om ham som kvindebedærer, en dygtig iscenesætter som benyttede enhver lejlighed til at udnytte sin indflydelse, især på kongen som sikrede ham den karriere der gjorde hans mange sejre mulig. Men også han ry som en hårdhændet skibschef, hos hvem besætninger og fjender ikke havde det bedre end godt.

Men hvad betød han egentlig for sin samtid og sin eftertid, og hvad kan vi bruge hans eksempler og bedrifter til i dag.

Kort efter sin atten års fødselsdag i 1708 begav han sig ombord i Ostindienfarerren "Fridericus Quartus" på et togt til Trankebar som skulle vare helt indtil juni 1710. Han kom derfor hjem til et land i krig, idet Store nordiske krig var brudt ud et halvt år tidligere.

Da han under togtet til Trankebar var blevet optaget som kadet på officersskolen, tilbragte han efter hjemkomsten knap et halvt års tid med at dygtiggøre sig udi søkrigens ædle kunst, hvilket på den tid var præget af meget formalistisk tankegang og stive regler for anvendelse af skibe og våben under kamp.

Om det var det meget korte ophold på officersskolen som gjorde at han simpelthen manglede viden om formal taktik kan vi ikke vide, men faktum er at han lige fra begyndelsen opførte sig som om han ikke kendte til disse regler.

Det samme kan man ikke sige om måden hvorpå krigen blev ført af kongen og specielt af flådeledelsen i den dansk norske flåde. Krigen var fra begyndelsen en udpræget defensiv affære, selv om det var kongens strategiske mål at erobre Skåne Halland og Blekinge tilbage fra Sverige.

Tordenskjolds adfærd, lige fra den allerførste kommando i Snauen Ormen i 1711 og til det sidste store angreb på Gøteborg i 1719, var altid præget af offensiv tankegang, initiativ og overraskelse samt af at ramme fjenden hvor det gjorde mest ondt. Han demonstrerede hvad en vel ledet og offensivt anvendt flåde kunne udrette, både på det

taktiske og det strategiske område. På det felt er Tordenskjolds geni kendt og uomtvistet. Han gjorde krigen offensiv og førte den i store dele på fjendens territorium, hvor især bataljerne i Dynekilen og ved Marstrand var med til at bremse den svenske konges aspirationer om at besætte dele af Norge. Tordenskjold fik stor indflydelse på krigens forløb men ikke på dens udfald.

Store Nordiske krig endte i det store hele uafgjort, fordi ingen af den to lande opnåede deres strategiske mål. Men Danmark/Norge og specielt den dansk-norske flåde kom dog langt bedst ud af den. Det er ubestrideligt at flåden havde sin allerstørste glansperiode i tiden efter Tordenskjolds død i 1720 og frem til Slaget på Reden i 1801. Dette skyldes især at flåden efter Tordenskjolds model forkastede den formalistiske og traditionelle måde at operere på, noget som man i samme periode finder tilsvarende i den engelske flåde, kulminerende med admiral Nelsons store sejre på Nilen og ved Trafalgar.

TS gerninger, tankegang og ånd har derfor ført os direkte frem til den måde hvorpå vi leder den danske flåde i dag. Om end meget har ændret sig i kraft af den teknologiske udvikling, og udviklingen af det internationale samfund, er principperne for hvorledes vi anvender flåden stadig grundlæggende de samme som TS anvendte. Flådens overordnede mission i den globaliserede verden er uændret fra 1700-tals flådens, nemlig - at sikre Danmarks interesser fra havet – med magt om nødvendigt. 90 % af alt hvad der i dag transporteres imellem verdens nationer transporteres på havet. Skibe under dansk flag alene transporterer 10% af denne mængde. Flådens opgave er blandt andet at beskytte den frie verdens færdsel på havet mod maritim kriminalitet og lovløshed. Det gør vi hver dag når vi hævder dansk suverænitet i de danske og nordatlantiske farvande, og det gør ABSALON ved Afrikas Horn når han jagter moderne pirater. Dermed sikrer vi ikke kun de danske men hele det internationale samfunds interesser, og med magt om nødvendigt. I vore dages retssamfund sker det med afmålt magtanvendelse, og under den største hensyntagen til internationale konventioner og menneskerettigheder. DE begrænsninger havde man ikke på TS tid, så han ville nok havde gjort helt anderledes kort proces med en håndfuld tilfangetagne pirater hvis han var kommet i den situation. Så selv om vore dages maritime operationer føres efter de selv samme principper som TS ansporede, er det ikke alt hvad han stod for som vi kan eller må anvende i dag. Og det er vel i og for sig godt det samme.

Kære Tordenskjold: Tillykke med fødselsdagen

Tak